

Leerlingvragenlijst burgerschap VO

Augustus 2023

Toelichting op vragenlijst

In dit document staan de vragen voor burgerschap in het vo. We zijn ons er van bewust dat er verschillen ontstaan in de uitwerking, in het hoe. Dit is erg afhankelijk van het leerjaar en niveau, maar ook per leerling. Burgerschap is niet voorbehouden aan de hogere niveaus, wij geloven dat burgerschap nodig is voor alle niveaus en leerjaren. De manier waarop burgerschap zijn uitwerking heeft kan per leerling/niveau/leerjaar verschillen.

Een aantal punten vooraf:

- Op basis van dit document zijn in totaal twee leerlingvragenlijsten ontwikkeld (en in de techniek van Zien!Vo gezet).
  1. Vaardigheden - **Vetgedrukt** basislijst -> onderbouw VO
  2. Vaardigheden - (niet vetgedrukt) Verdiepende lijst -> bovenbouw VO
- Daarnaast zijn ook de onderdelen kennis en attitude toegevoegd.
- De inhouden zijn onderverdeeld in een aantal Thema's die erboven staan beschreven. Gebaseerd op leerlijn SLRO, die weer gebaseerd is op SLO/curriculum.nu, deze versie van de vragenlijst is voor reguliere scholen; er is ook een versie voor de christelijke scholen.
- Onder "einddoel" staat het einddoel voor dat thema beschreven aan het einde van onderbouw VO
- Verkortvraag: dit is een samenvattende vraag voor het thema. Soms zijn het er meerderen.

De doelstelling van de vragenlijst is om scholen te helpen in het faciliteren dat zij aan burgerschap kunnen werken, dit is een hulpmiddel om:

- inzichtelijk te maken hoe leerlingen er voor staan m.b.t. burgerschap;
- zicht te krijgen op de verschillende thema's binnen burgerschap;
- een duidelijke verantwoording naar de inspectie toe (OR2).

Voor vragen over de lijst kun je terecht bij helpdeskienvo@gouwe-academie.nl

De 6 thema's

Thema Samen.....	2
Thema Verschillen	4
Thema Duurzaamheid	6
Thema Digitaal	8
Thema Democratie.....	9
Thema Wereld.....	11

Thema Samen

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
	Ik weet hoe ruzies beginnen. Ik weet hoe je voor elkaar opkomt. Ik weet hoe je ruzies oplost.	Ik kan problemen in de klas oplossen met behulp van de leraar. Ik kan met hulp van een ander problemen in de klas oplossen.	Ik wil ruzies uitpraten om deze op een vredige manier op te lossen. Ik wil naar andere leerlingen luisteren om samen problemen op te lossen.
	Ik weet hoe ik iets voor de ander kan doen. Ik weet hoe ik een goede vriend voor iemand kan zijn.	Ik bedenk zelf waarmee ik een ander kan helpen. Ik kan anderen bij de groep betrekken zonder hier iets voor terug te verwachten.	Ik wil naar anderen omkijken. Ik wil iets voor iemand anders doen zonder hier iets voor terug te verwachten.
	Ik zie oneerlijke situaties in de Nederlandse samenleving.	Ik kan mijn mening geven over dingen die ik niet eerlijk vind. Ik kan oplossingen voor onrechtvaardige situaties bedenken.	Ik wil nadenken over onrechtvaardige situaties die ik zie. Ik wil praten over onrechtvaardige situaties die ik zie. Ik wil met anderen nadenken over hoe onrechtvaardige situaties opgelost kunnen worden.
	Ik weet uit de geschiedenis dat mensen elkaar buitensloten. Ik weet dat mensen in Nederland elkaar buitensluiten.	Ik kom op voor de mensen om mij heen (bijv. familie of vrienden). Ik kan opkomen voor mensen die buitengesloten worden.	Ik wil opkomen voor mensen die buitengesloten worden.
	Ik weet dat mensen over de hele wereld elkaar buitensluiten.	Ik kan mijn mening geven over onrecht in de geschiedenis. Ik kan leren van fouten in de geschiedenis.	Ik wil met anderen nadenken hoe oneerlijke situaties opgelost kunnen worden.
		Ik kan afspraken maken met anderen, bijvoorbeeld vrienden. Ik kan gemaakte afspraken nakomen die ik met anderen heb gemaakt.	Ik wil afspraken maken en nakomen met anderen.
		Ik kan goed omgaan met de mensen in mijn omgeving (ouders, gezin, vrienden of school). Ik kan contact maken met mensen die ik (nog) niet ken.	Ik wil goed omgaan met mensen in mijn omgeving. Ik wil contact maken met mensen die ik nog niet ken.
Verkortvraag	Ik weet hoe ik zorg voor de ander. Ik weet wat een betrouwbare relatie is.	Ik kan problemen en ruzies oplossen	Ik wil betrouwbaar met de ander omgaan.

Einddoel	Ik ken de begrippen zorg dragen en (on)recht. Ik weet wat zorg dragen en (on)recht betekenen. Ik weet hoe ik dit toepas bij anderen, op school, thuis, in mijn buurt en in de samenleving. Ik ken de betrouwbare relaties en ik weet waarom trouw belangrijk is.	Ik kan iemand anders helpen. Ik kan rekening houden met iemand anders. Ik kan opkomen voor iemand anders. Ik kan ruzies oplossen. Ik kan oneerlijke situaties afwijzen.	Ik wil met empathie naar anderen luisteren en ik wil anderen niet buitensluiten. Ik wil zorg dragen voor de ander.
-----------------	---	---	---

Thema Verschillen

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
		<p>Ik kan mij respectvol gedragen in een onbekende omgeving</p> <p>Ik kan mijn taalgebruik aanpassen aan degene met wie ik spreek.</p>	<p>Ik wil mij respectvol gedragen in een onbekende omgeving.</p> <p>Ik wil mijn taalgebruik aanpassen aan degene met wie ik spreek.</p>
	<p>Ik weet dat er verschillen en overeenkomsten zijn in de samenleving. Dit komt door geloof, cultuur en tradities.</p> <p>Ik weet dat alle mensen gelijk zijn.</p>	<p>Ik kan belangstelling tonen voor vrienden en bekenden.</p> <p>Ik kan belangstelling tonen voor mensen buiten mijn eigen omgeving.</p> <p>Ik kan respectvol het gesprek voeren met vrienden of familie.</p> <p>Ik kan respectvol het gesprek voeren met mensen in mijn omgeving.</p> <p>Ik kan luisteren naar mensen met een andere mening.</p> <p>Ik kan andermans mening respecteren.</p>	<p>Ik wil respectvol omgaan met verschillen tussen mij en de ander.</p>
		<p>Ik kan mijn mening geven over verschillen die ik bij vrienden en bekenden zie.</p> <p>Ik kan mijn mening geven over verschillen die ik in de samenleving zie</p>	<p>Ik wil respectvol omgaan met mensen die van mij verschillen.</p> <p>Ik wil ieder mens als persoon gelijkwaardig behandelen.</p>
	<p>Ik ken de belangrijkste verschillen tussen verschillende geloven, culturen en tradities in Nederland.</p>	<p>Ik kan op een respectvolle manier met vrienden en bekenden omgaan</p> <p>Ik kan op een respectvolle manier met andere mensen uit de samenleving omgaan</p>	<p>Ik wil verschillen die ik in de Nederlandse samenleving zie accepteren.</p>
	<p>Ik weet de verschillende vormen van samenleven in Nederland. Ik weet wat de Nederlandse wet daarover zegt.</p>	<p>Ik kan mijn mening over verschillende vormen van samenwonen respectvol uiten.</p> <p>Ik kan op een respectvolle manier uitleggen wat ik van verschillende vormen van samenwonen vind.</p>	<p>Ik wil respectvol omgaan met mensen met een andere levensvisie.</p>
		<p>Ik kan trouw zijn in de omgang met de mensen van wie ik houd.</p> <p>Ik kan trouw zijn in de omgang met de mensen om mij heen.</p>	<p>Ik wil trouw zijn in de omgang met mensen van wie ik houd.</p> <p>Ik wil trouw zijn in de omgang met mensen om mij heen.</p>
	<p>Ik weet verschillende vormen van genderidentiteiten en ik</p>	<p>Ik kan mijn mening over verschillende genderidentiteiten respectvol vormen.</p>	<p>Ik wil mensen met een andere genderidentiteit respecteren en accepteren als naasten.</p>

	weet wat daarover in de wet staat.	Ik kan mijn mening over verschillende genderidentiteiten respectvol uiten.	
Verkortvraag	Ik weet welke verschillen en overeenkomsten er kunnen zijn binnen de samenleving. Ik weet dat elk mens gelijk is.	Ik kan respectvol omgaan met andere mensen, ook wanneer iemand anders is dan ik.	Ik wil alle mensen gelijk behandelen door respect te hebben voor de ander, ook als iemand anders is dan ikzelf.
Einddoel	Ik ken overeenkomsten en verschillen in wat mensen met verschillende achtergronden belangrijk vinden. Ik ken manieren om respectvol in gesprek te gaan over verschillen (politieke stromingen, culturele identiteiten, godsdienst en levensovertuiging) Ik weet dat alle mensen gelijk aan elkaar zijn.	Ik kan respectvol omgaan met verschillen tussen mensen, groepen, genderidentiteiten, geloven en manieren van samenleven. Ik kan mijn mening over vormen over de verschillen tussen mensen.	Ik wil kijken naar de verschillen in Nederland. Ik wil respectvol met iemand anders omgaan. Ik wil erkennen dat alle mensen gelijk zijn aan elkaar.

Thema Duurzaamheid

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
	<p>Ik weet dat schoon drinkwater belangrijk is en waar drinkwater vandaan komt.</p>	<p>Ik kan zuinig omgaan met drinkwater.</p> <p>Ik kan ideeën bedenken om drinkwaterverspilling tegen te gaan.</p>	<p>Ik wil de natuur niet vervuilen met afval.</p>
	<p>Ik weet het verschil tussen recyclebaar afval en gewoon afval.</p> <p>Ik weet dat natuur en schone lucht belangrijk zijn om gezond te kunnen leven.</p>	<p>Ik kan afval scheiden.</p> <p>Ik kan ervoor zorgen dat mijn omgeving schoon blijft.</p>	<p>Ik wil recycleren om bij te dragen aan vermindering van afval.</p> <p>Ik wil bijdragen aan een schone en gezonde omgeving.</p>
	<p>Ik weet hoe ik goed voor de aarde moet zorgen.</p>	<p>Ik kan uitleggen op welke plekken er milieubewust met de aarde om wordt gegaan.</p>	<p>Ik wil goed voor de aarde zorgen.</p>
	<p>Ik weet wat fossiele brandstoffen zijn en ik weet wat hiervan de voor- en nadelen zijn.</p> <p>Ik weet welke regels de Nederlandse overheid neemt om energie te besparen en duurzame energie te gebruiken.</p>	<p>Ik kan zuinig omgaan met energie (gas en elektriciteit).</p> <p>Ik kan ideeën bedenken om energieverpilling tegen te gaan.</p>	<p>Ik wil verantwoordelijk met energie omgaan.</p>
	<p>Ik weet wat de ecologische voetafdruk is.</p>	<p>Ik ga zorgvuldig om met het milieu (dierenwelzijn en natuur).</p> <p>Ik kan een gesprek voeren hoe mensen ervoor kunnen zorgen dat ze minder het milieu vervuilen.</p>	<p>Ik wil nadenken over mijn ecologische voetafdruk.</p> <p>Ik wil mijn ecologische voetafdruk verkleinen.</p>
	<p>Ik weet wat CO₂ is en dat O₂ belangrijk is voor ons leven.</p> <p>Ik weet de oorzaken van het broeikas effect en ik ken de maatregelen om dit te kunnen remmen of stoppen.</p>	<p>Ik kan vertellen wat de gevolgen zijn van milieuvervuiling.</p> <p>Ik kan milieuvervuilers in mijn omgeving herkennen.</p> <p>Ik kan de gevolgen van CO₂-uitstoot benoemen.</p> <p>Ik kan voorbeelden benoemen om de CO₂-uitstoot te verminderen.</p>	<p>Ik wil nadenken over de risico's van CO₂-uitstoot.</p> <p>Ik wil verantwoordelijkheid nemen over mijn uitstoot van CO₂.</p> <p>Ik wil mijn eigen CO₂-uitstoot beperken.</p> <p>Ik wil nadenken over het broeikas effect.</p> <p>Ik wil gesprekken voeren over het broeikas effect.</p>

Verkortvraag	<p>Ik weet dat we zuinig moeten zijn op de aarde.</p> <p>Ik ken de milieuvragen die horen bij water, vervuiling en energiebesparing.</p>	<p>Ik beseef dat de aarde kostbaar en kwetsbaar is.</p> <p>Ik kan in mijn omgeving duurzame keuzes maken.</p>	<p>Ik wil nadenken over hoe je verantwoord om kan gaan met het milieu.</p>
Einddoel	<p>Ik ken de milieuvragen die te maken hebben met water, afval, vervuiling en energiebesparing.</p> <p>Ik ken de oorzaken en oplossingen voor verschillende milieuvragen.</p>	<p>Ik kan beseffen dat de aarde kostbaar en kwetsbaar is.</p> <p>Ik kan zorgvuldig met de aarde omgaan.</p> <p>Ik kan in mijn omgeving (bijv. thuis) duurzame keuzes maken.</p>	<p>Ik wil eerlijk en kritisch nadenken over de manier waarop ik met het milieu omga en ik wil daar consequenties aan verbinden.</p>

Thema Digitaal

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
	<p>Ik weet dat digitale media verslavend zijn en dat ik mij hierdoor slechter kan concentreren.</p>	<p>Ik kan op tijd stoppen met (sociale) media.</p> <p>Ik kan zelf manieren bedenken om mijn tijd online te beperken.</p>	<p>Ik wil kritisch naar mijn digitale tijd te kijken.</p>
	<p>Ik weet hoe ik omga met anderen op sociale media.</p>	<p>Ik kan mij op sociale media goed gedragen.</p> <p>Ik kan er iets aan doen als iemand zich niet passend op sociale media gedraagt</p>	<p>Ik wil mij op sociale media beschaafd te gedragen.</p>
	<p>Ik weet wat cyberpesten is.</p>	<p>Ik kan cyberpesten herkennen.</p> <p>Ik kan ingrijpen wanneer er sprake is van cyberpesten.</p>	<p>Ik wil voor anderen opkomen wanneer iemand wordt gepest, bijvoorbeeld in een groepsapp.</p>
	<p>Ik weet dat er nepnieuws wordt verspreid op sociale media.</p> <p>Ik herken nepnieuws op sociale media.</p>	<p>Ik kan nepnieuws herkennen.</p> <p>Ik kan vertellen hoe je betrouwbare informatie op het internet kan vinden.</p>	<p>Ik wil dat de informatie die ik gebruik betrouwbaar is.</p>
	<p>Ik weet wat intieme media zijn en ik weet de risico's van het plaatsen van foto's op sociale media.</p>	<p>Ik kan vertellen wat intieme media is.</p> <p>Ik kan mij betrouwbaar presenteren op digitale media.</p>	<p>Ik wil mij betrouwbaar presenteren op sociale media.</p>
		<p>Ik kan vertellen wat ik wel en niet digitaal moet delen.</p> <p>Ik kan vertellen waarom ik welke keuzes maak op het internet.</p>	<p>Ik wil keuzes maken over wat ik deel op sociale media.</p> <p>Ik wil verantwoordelijkheid nemen voor mijn digitale gedrag.</p>
Verkortvraag	<p>Ik weet de verschillende vormen van sociale media en ik weet hoe sociale media verslavend kan zijn.</p>	<p>Ik kan mijn digitale gedrag en dat van anderen benoemen en ik kan controle hebben over mijn eigen schermtijd.</p>	<p>Ik wil media gebruiken op een verantwoordelijke manier.</p>
Einddoel	<p>Ik weet wat er wordt ontwikkeld op digitaal gebied.</p> <p>Ik ken de ethische dilemma's die hierbij horen.</p> <p>Ik weet welke invloed media heeft op mijn beeldvorming en gedrag.</p>	<p>Ik kan digitale ontwikkelingen in de samenleving benoemen.</p> <p>Ik kan reflecteren op en grenzen geven aan mijn eigen digitale tijd.</p>	<p>Ik wil reflecteren op mijn mediagebruik en als dit nodig is, wil ik dit aanpassen.</p>

Thema Democratie

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
	Ik weet dat iedereen zijn eigen mening heeft.	Ik houd regelmatig het nieuws bij. Ik kan mijn mening geven over iets wat in het nieuws is.	Ik wil mijn mening over onderwerpen die in het nieuws zijn delen met anderen.
	Ik weet wat een democratische manier is om samen een beslissing te nemen.	Ik ga in gesprek met anderen over wat ik vind. Ik kan overleggen en besluiten met anderen, ook als zij een andere mening hebben.	Ik wil afspraken maken met anderen. Ik wil mij houden aan afspraken die ik met anderen heb gemaakt.
	Ik weet hoe de politiek in mijn gemeente is geregeld. Ik ken de woorden: burgemeester, wethouder en college en ik weet wat hun taken zijn.	Ik kan vertellen waarom de politiek uit mijn dorp of stad belangrijk is. Ik kan vertellen wat de politiek in mijn stad of dorp doet.	Ik wil in de toekomst gaan stemmen bij verkiezingen. Ik wil het gesprek aangaan over politiek.
	Ik weet dat er in mijn stad/dorp verschillende regels zijn.	Ik kan mij in het openbaar aan regels houden. Ik kan vertellen waarom het belangrijk is om mij in het openbaar aan regels te houden.	Ik wil rekening houden met anderen door mij in het openbaar aan regels en afspraken te houden, ook als er geen toezicht is van bijvoorbeeld de politie.
	Ik weet dat regels van de overheid voor iedereen zijn.	Ik kan uitleggen dat er wetten zijn en dat hierover gestemd moet worden. Ik kan mijn mening vormen over wetten waar ik het niet mee eens ben.	Ik wil mij aan de wet houden, ook als ik hier het nut niet van in zie. Ik wil naar de wetten van de overheid leven. Ik wil mijn eigen manier van denken te vergelijken met andere politieke manieren van denken. Ik wil in de toekomst het gesprek aangaan over de politiek. Ik wil de vrijheden en rechten van anderen te beschermen ongeacht hun overtuiging.
Verkortvraag	Ik weet hoe ik om ga met regels en afspraken. Ik weet hoe de politiek werkt.	Ik kan respectvol omgaan met anderen en hun ideeën.	Ik wil mij houden aan de regels en afspraken (in Nederland).

Einddoel	<p>Ik weet hoe de democratie rechtsstaat in Nederland ongeveer werkt.</p> <p>Ik weet hoe de democratie in Nederland, in de provincie en in de gemeente werkt.</p> <p>Ik weet de werking van de democratische basiswaarden.</p>	<p>Ik kan op een democratische manier met anderen omgaan.</p> <p>Ik kan mijn eigen mening verwoorden.</p> <p>Ik kan luisteren naar andere meningen.</p> <p>Ik kan rekening houden met andere ideeën.</p>	<p>Ik wil, als er keuzes worden gemaakt, rekening houden met anderen en ik wil mij aan de afspraken houden.</p> <p>Ik wil het gezag van de overheid accepteren.</p>
-----------------	--	--	---

Thema Wereld

Onderbouw VO	Kennis	Vaardigheden	Attitude
	<p>Ik weet wat hulporganisaties doen.</p>	<p>Ik kan uitleggen wat hulporganisaties doen en waarom hun werk belangrijk is.</p> <p>Ik kan zorgen voor hulp aan mensen in andere delen van de wereld.</p> <p>Ik kan een bijdrage leveren aan ontwikkelingshulp.</p>	<p>Ik wil mij inzetten voor mensen in andere landen.</p>
	<p>Ik weet dat veel spullen uit andere landen komen en ik weet hoe deze spullen worden gemaakt.</p> <p>Ik weet dat economieën niet zonder elkaar kunnen.</p>	<p>Ik kan vertellen waar mijn kleding wordt gemaakt.</p> <p>Ik kan uitleggen dat kledingproductie schadelijk kan zijn voor de wereld.</p> <p>Ik kan organisaties noemen die zich inzetten voor een eerlijkere wereld.</p> <p>Ik kan meedoen met een actie om uitbuiting in arme landen tegen te gaan.</p>	<p>Ik wil na denken over de omstandigheden waarin producten worden gemaakt.</p> <p>Ik wil andere of minder spullen kopen als ik weet als ze onder slechte omstandigheden zijn gemaakt.</p> <p>Ik wil mee denken over oplossingen in gebieden waar armoede is.</p>
	<p>Ik weet wat de wereldgodsdiensten zijn en ik weet waar deze geloven en culturen voor staan.</p>	<p>Ik kan uitleggen wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen landen, culturen en godsdiensten.</p> <p>Ik kan overeenkomsten en verschillen tussen landen, culturen en godsdiensten begrijpen en verklaren.</p>	<p>Ik wil onderzoek doen naar overeenkomsten en verschillen tussen het landen, culturen en godsdiensten.</p> <p>Ik wil negatieve manieren van denken vermijden wanneer ik met andere culturen te maken heb.</p>
	<p>Ik weet wat Fairtrade-producten zijn en waarom dit eerlijke producten zijn.</p>	<p>Ik kan Fairtrade producten herkennen</p> <p>Ik kan uitleggen waarom Fairtrade producten belangrijk zijn.</p>	<p>Ik wil nadenken over de manier waarop iets is gemaakt, voordat ik het koop.</p>
	<p>Ik weet dat economieën niet zonder elkaar kunnen.</p>	<p>Ik kan uitleggen dat ieder land goed is in het produceren van bepaalde producten.</p> <p>Ik kan uitleggen dat niet alle producten in elk land gemaakt kunnen worden.</p> <p>Ik kan uitleggen dat veiligheid en zorg voor het milieu belangrijk is.</p> <p>Ik kan uitleggen dat internationale afspraken over veiligheid en milieu</p>	<p>Ik wil nadenken over de voor- en nadelen van de economische verbondenheid van alle landen.</p>

		ook gevolgen hebben voor Nederland.	
	Ik weet dat Nederland koloniën had en dat daar slavernij was.	Ik kan uitleggen waarom het gebruik van slaven verkeerd is. Ik kan uitleggen waarom het gebruik van slaven verkeerd is aan de hand van de rechten van de mens.	Ik wil kritisch nadenken over het verleden van Nederland.
	Ik weet dat landen samenwerken in organisaties, zoals de EU en NAVO.	Ik kan uitleggen wat internationale verbanden als EU en NAVO doen. Ik kan een gesprek voeren over de voor- en nadelen van internationale verbanden als EU en NAVO.	Ik wil nadenken over de rol van Nederland in internationale samenwerking tussen landen.
Verkortvraag	Ik ken verschillende culturen van deze wereld.	Ik kan verschillen uitleggen tussen landen, culturen en godsdiensten.	Ik wil met verantwoordelijkheid en met respect handelen naar maatschappelijke thema's.
Einddoel	Ik heb sociaalgeografische en historische kennis van de wereld. Ik heb kennis van verschillende culturen, van economische situaties in landen en ik heb kennis van de grote wereldgodsdiensten. Ik heb kennis van de wereldwijde ontwikkelingen, waarbij verschillende delen van de wereld steeds meer met elkaar verbonden zijn.	Ik kan verschillen tussen landen, culturen en godsdiensten begrijpen en verklaren. Ik kan respectvol omgaan met mensen uit andere landen, culturen, godsdiensten en kerken. Ik kan, op mijn manier, helpen om armoede te stoppen op de wereld. Ik kan, op mijn manier, ervoor zorgen dat mensen eerlijk mee kunnen doen aan de economie.	Ik wil mensen uit andere landen en culturen, godsdiensten of kerken met naastenliefde behandelen. Ik wil met hen samenwerken. Ik wil me bewust zijn van verschillen en voorrechten die ik heb in vergelijking met mensen uit andere landen. Ik wil bekennen dat alles wat ik doe, beïnvloed is door het denken in rijke westerse landen. Ik wil leren van mensen in andere landen en met hen samenwerken.